

Projekts „Soli tuvāk: Kopienas vienotā atbilde
uz vardarbības pret sievietēm gadījumiem”
(Nr.JUST/2015/RDAP/AG/MULT/9830)

FOKUSGRUPU ZIŅOJUMS

2017

ES „Tiesību, vienlīdzības un
pilsonības” programmas
līdzfinansēts

Policijas rīcība uz izsaukumu

«Kad vardarbība notika, es varbūt saucu divas reizes policiju, Bet, ņemot vērā policijas attieksmi, pēc tam zuda vēlme to darīt...»

«...Policija atbrauca, tiesas lēmums nekāds nav, iemesla viņu sabārt praktiski arī nav. Un kas notiks pēc tam, kad policija aizbrauks un tās durvis aizveras. Līdz ar to ļoti rūpīgi pārdomāsi, vai saukt vai nesaukt. Vai tas neradīs vēl trakākas lietas.»

«brauc virsū ar mašīnu vai piedraud, vai vēl kaut ko, bet tu apzinies to, ka kamēr Tu... Izsau...atbrauks policija, tu to nepacietīsi, tu atradīsi, kur aizbēgt...»

Un arī pa nakti, piemēram, kad viņš ārdās, un es pa nakti izeju ar mazo ārā, vot, kur man iet. Es reāli nogaidu, kamēr viņš aiziet un eju atpakaļ...man nav kur aiziet.»

Policiju izsauc bērns, radnieki, kaimiņi

«Viņš atnāca viesos, viņam sākās histērija, greizsirdība, es vienkārši, viņš man iesita tā, ka dēls izlēca un izsauca policiju... Mani atdzīvināja kaimiņi. Manam bērnam bija histērija. Atbrauca policija.»

«Kad vīram sākās viss šitais, viņš man atņēma telefonu, lai es nevarētu piezvanīt.»

Varmākas un cietušā iztaujāšana

Policijas attieksme

«Viņiem (policistiem) jāsaprot, ka cilvēks nespēj, nu, tās varmākas priekšā pateikt neko... Pirmām kārtām jānodala ir. Tas netiek vienkārši darīts.»

«Viņi (policija) saka – jo biežāk Jūs viņa dēļ, priekš viņa sauksiet policiju, jo agresīvāks viņš paliks.»

«Manā gadījumā policija saukta, nu nezinu, 10 reizes, tu pasēdi, policists vēl parāda viņam vēl ieroci, kā salikt un izjaukt, ja, un viņš atnāk mājās, un viņš reāli nebaidās no tā visa... No tā likuma viņam nav bijības.»

«Bieži policijas attieksme, kad viņi ierauga varmāku, ir tāda – nu, ko Jūs, viņš taču inteligents cilvēks, staigā ar ādas portfeli, turklāt vēl ārsts – aptuveni tā.»

Policijas attieksme

«Es parādīju īsziņas, viņi (policisti) saka – nekā tieša nav, nu kas Jums tur, sist gribas un viss.»

«Un tagad ar nažiem viņš brūk mums virsū, un viņi (policisti) man saka – nav iemesla, kamēr nekas nav noticis.»

«Viņiem nav likumīgas tiesības ko darīt tikai uz aizdomu pamata.»

Sieviešu ierosinājumi policijas darbam

- Cieņpilna attieksme pret upuri, kuru nevainotu, nenosodītu un nesamierinātu, neapšaubītu, ko viņas saka. (līdzīgi psihologu, vai atsevišķu zinošu policijas nodaļu izsaukumos)
- Viņas vēlētos, lai cietušā un varmākas iztaujāšana notiktu atsevišķi
- Viņas vēlētos, lai varmāku nekavējoties, neprasot sievietes piekrišanu nošķirtu.
- Sievietes ierosināja protokolus veikt datorrakstā un nesaīsināt viņu teikto un atstāt vienu eksemplāru cietušajai, kas viņām palīdzētu tālākā tiesību aizstāvībā.
- Cietušās vēlētos, lai viņas novirza palīdzības saņemšanai un gribētu, lai varmākas novirza rehabilitācijas programmai.
- Sievietes nevēlas, lai viņu bērni tiktu atstāti ar varmāku, kad viņa tiek vestas uz slimnīcu, vai kad jādodās sniegt liecības policijā. Labāk atstāt bērnus ar kaimiņiem, radiem.
- Sievietes vēlētos, lai policijai būtu vienota datu bāze

Sievietes par tiesu

«Man diezgan līdzīga pieredze attiecībā arī uz protokolu par emocionālo vardarbību pret bērnu, bērna klātbūtnē, tad šeit ir.. tā lieta tāda, ka nekādi pierādījumi praktiski nav pierādījumi, pat audioieraksts, kas bija manā gadījumā. Manā gadījumā – es nekādā veidā nebiju ieinteresēta un absolūti nekonfliktēju, es vienkārši sēdēju un klusēju uz dīvāna, jo man bija tiesas lēmums, kura saskarsme notiek tikai un vienīgi manā klātbūtnē ar bērnu, un tā notika manā dzīvesvietā, un viņš, jau ierodoties uz dzīvesvietu, nepārtraukti provocēja, nepārtraukti.. man ir audioieraksts, protams, es šo visu ierakstīju, jo es nevarēju to nekādi pierādīt, bet pat audioieraksts, kā izrādās, nav pierādījums, kur viņš saka bērna klātbūtnē – aizej, iesit mammai, neklausies mammu, nedod mammai roku, mammai ir problēmas ar galvu, viņa ir slima, neēd to, ko mamma tev pērk, pat aizej iesit mammai. Tas viss ir fiksēts audioierakstā. Un vienīgais, ko es no savas puses darīju, - es viņam vairākas reizes aizrādīju, ka tā runāt nedrīkst bērna klātbūtnē. Tad, kad es pirmo reizi tiešām policijā pasūdzējos par šo un uzrakstīju iesniegumu, tad policija gandrīz, jā, gandrīz sastādīja administratīvo protokolu arī man, bet beigās pēc vairāk, jā, pēc deviņiem mēnešiem – deviņi mēneši laikam ir tas maksimālais termiņš, ko var vilkt, lai protokols netiktu sastādīts, – pēc deviņiem mēnešiem tomēr knapi, knapi ar lielām grūtībām viņam tomēr protokols tika sastādīts un administratīvā komisija lietu izbeidza, pamatojoties uz to, ka neesot nekādu pierādījumu, ka es biju iesniegusi ne tikai šīs konkrētās tikšanās reizes, bet arī daudzu citu, kopā 11 audioierakstus, 11 tikšanās reizēm, kur ir dzirdams, kā bērns raud, kur ir dzirdams, kā mani pagrūž, kur ir dzirdams, kā bērnam uzm.. kā man uzmet bērna klātbūtnē virsū skrejriteni, kur ir dzirdams, kā viņš saka, - aizej iesit mammai. Un, jā, nekas no tā nav pierādījums, pamatojoties uz to, administratīvā komisija savā motīvu daļā raksta, ka viņi nevarot pārbaudīt, vai šie ieraksti nav montēti, manis pašas falsificēti."»

Ierosinājumi tiesu darbam

- Atsevišķas tiesas sēdes cietušajai un varmākam (tai skaitā par aizgādības tiesībām bērnam)
- Ja ģimenē ir bērns, tad jāveido prakse, ka pagaidu aizsardzības līdzekļi tiek piemēroti cietušajai ar bērniem (jāņem vērā bērna skatījums un labākās intereses)
- Ja ģimenē ir bērni, tad ar likuma spēku jānosaka, ka varmāka nedrīkst bērnus un cietušo satikt līdz varmāka nav izgājis rehabilitācijas programmu
- Ja ģimenē bērni, tad praktisko jautājumu (piemēram, saimniecība, īpašumi utml.) risināšanā, jāiesaista trešās puses

Kāpēc sievietes nevēršas pēc palīdzības?

- apzināta norobežošanās no citiem: kauns, ja kāds uzzinās
- bezspēcības izjūta: ko tad es viena varu?, es bez viņa netikšu galā
- noslēpumu uzturēšana: nevienam neko nedrīkst stāstīt
- neizlēmība/nenoteiktība: varbūt kādreiz...
- varmākas attaisnošana: viņam bija grūta bērnība, viņš agrāk tāds nebija
- zems pašvērtējums: man jābūt labākai sievai
- bailes, trauksme, depresija
- traucēta spēja novērtēt citu cilvēku uzticamību (arī institūciju darbinieku)
- pielāgošanās viktimizācijai: pati biju vainīga, es viņu sadusmoju
- tic mītiem par vardarbību: tāds ir sievietes liktenis; vīrietim ir jābūt galvenajam; sievietei ir jābūt pacietīgai

Vardarbībā cietušās sievietes pasaule

Bērnu aizgādība

Maksājumi par dzīvokli, rēķini

Dzīvokļa kredīts

Kārtējā draudu īsziņa

Bērnu satikšanās ar tēvu

Vīrs noalgojis advokātu

Tikšanās ar psihologu

Uzturlīdzekļi

Laulības šķiršana

Ko par to teiks ģimenes draugi

Tikšanās ar sociālo darbinieku

Konsultācijas pie jurista

Kas pieskatīs bērnus?

Viņš lūdz man piedošanu

Ziņošana policijai

Bāriņtiesa atņems bērnus

Bērniem slikta uzvedība skolā

Jauns dzīvoklis, pārvākšanās

Darba kavēšana

Ārsts un slimības lapa

Vai es viņu mīlu?

Zema sliekšņa palīdzība un aizsardzība

Vardarbībā cietušās sievietes pasaule; visi iemesli, kāpēc viņas neaiziet no viņiem, visas bailes, neticība utt.

- Ticība upurim
  - Cieņa
- Konfidencialitāte
  - Empātija
- Minimālas procedūras
  - Bez kontrolēšanas

Ārējai palīdzībai nozīme

«Bet es arī biju domājusi – nu, kādreiz taču, nu, pamanīs, ka, ja viņam pat ir jāmaksā soda naudas par to, ka viņš ignorē to likumu, ka nedrīkst ar alus pudeli publiskā vietā tur sēdēt un dzert, par to viņam jau ir soda naudas un viskautkādas sankcijas, ka par to, ka viņš ir arī dzērumā izraisījis, nu, teiksim, uz riteņa braucot apdraudējis to satiksmes kustību. Bet es domāju, nu, ko tad vēl vajag tādu izdarīt, lai nebūtu tā, ka tikai es cīnos par to, nu, pilnīgi tā kā ar vējdzirnavām, bet sanāk – laikam visiem ir vai nu rokas par īsām, vai laika nav, vai mēs tomēr neesam tie īpašie, kuriem būtu.. Bet man tā liekas, ka tomēr nevajadzētu notikt kaut kādai tragēdijai, ka tad tikai, nu, visi, *vot*, ziņās lasa, šausmas, šausmas, visi tak tur riņķī apkārt dzīvo kaimiņos, pagasta vecim tuvi radinieki.»

Ārējai palīdzībai nozīme

«Jūs (MARTA) esat tik uzstājīgi labā nozīmē - ja nebūtu jūsu, es gulētu ar savām lietām... Pateicoties psihologiem, MARTAI, Irinai es esmu ļoti pateicīga, tāpēc, ka viņa ļoti palīdzēja. Viņa saka – ejiet tur, dariet to, es Jums uzrakstīšu tādu dokumentu...»

«Un tas kurss, ko es izgāju par emocionālo vardarbību. Tiešām mani pacēla kājās, jā»

«...kad bija tiesa, tika parādīta fotogrāfija – fotogrāfija tāda, ka pat tiesa saķēra galvu. Man vispār nebija sejas, man bija matu ērkulis, es vispār, man nebija sejas.....pēc tam – es bez tevis nevaru dzīvot, es tevi lūdzu. Es vairs nesazinājos, tāpēc ka tas ir liels stress. Un, kad.. mēneša laikā viņš raksta – es domāju, atbrauc, un skumstu. Es biju šokā. Ziniet, es sēdēju mājās, man atkal sākās lēkme, tāpēc ka.. Ziniet, varu teikt godīgi, - esiet pateicīgas, ka ar jums tas notiek, piedot kaut ko tādu nedrīkst, tāpēc ka cilvēks nemainās. Ja nebūtu bijis tā tiesas procesa un ja es nebūtu redzējusi viņu sēžam tā, kā viņš skatās – es to nedarīju. Ziniet es sēžu un domāju – vai nu es esmu muļķe, vai.. Tas neesmu es! Es sapratu.. Paldies vēlreiz teikšu jūsu centram, man šeit tā „izskaloja smadzenes”! Cilvēks nemainās. Un paldies tam tiesam procesam, ka es no tā attālinājos, tāpēc ka, ticiet man, vēl cilvēkiem ir ieraksts, ja viņš būtu parādījies, es viņam būtu piedevusi, es atkal būtu ar viņu, es atkal būtu pakļāvusi vardarbībai savu bērnu un savu tālāko dzīvi.”